

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. Quænam legis antiquæ, & novæ differentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

sa dispensat in votis, quorum obligatio est juris tam divini, quam naturalis. Tertio. Lege ufucapionis auferuntur & occupantur bona aliena, quod rursus est legi naturali contrarium. Quarto. Jure naturæ mutuo consensu clandestino contractus matrimonialis perficitur, & tamen hunc contractum jus positivum Tridentini invalidat.

Respond. Neque in istis exemplis intervenire aliquam formalem mutationem, aut dispensationem; sed tantum aliquam mutationem materiæ vel objecti. Nam quia fidelium voluntates Summo Pontifici tanquam Christi in terris Vicario moraliter sunt subiectæ, & subordinatæ, potest ille ex gravibus causis illorum consensum morali-

ter immutare, vel irritare, quo factò lex de indissolubilitate matrimonii, de redditione voti, &c. definit obligare, & sic patet responsio ad 1. & 2.

Ad 3. Resp. Lege ufucapionis non occupari alienum, sed acquiri proprium, atque dominium ab uno in alterum transferri, quod omnino rationi & æquitati naturali est congruum, quæ dicitur, intuitu boni communis à supremo Magistratu vel alti domini rerum proprietates & dominia aliquando auferri, vel ab uno in alterum transferri posse & debere.

Ad 3. Resp. Clandestini matrimonii valorem jure naturali tantummodo permissum esse, cui juri permissivo humanâ potestate aliquid addi, vel detrahi posse extra dubium est.

DISPUTATIO XXXIII.

DE

Lege Divina positiva antiqua & nova

ad q. 98. & seqq.

Legis Divinæ necessitatem S. D. q. 91. a. 4. probat hæc ratio: Hominem elevatum in finem beatitudinis supernaturalis oportebat dirigi in finem illius beatitudinis: hoc autem non præstabat lex naturalis, quæ nec finem naturalis felicitatis transcendit, neque actiones particulares satis determinat: Neque præstabat lex humana, quippe quæ tantum versatur circa actus externos humanæ cognitioni, & judicio subiectos: neque omnia vitia prohibere, aut punire potest. Debit itaque dari lex Divina, quæ etiam interni actus ad honestatem supernaturalem in particulari dirigerentur, & vitia beatitudini opposita prohiberentur, unde psal. 101. dicitur: *Lex immaculata, testimonium fidele, convertens animas, &c.* Dividitur lex Divina in Veterem & Novam, seu Veteris & Novi Testamenti, de quâ deinceps.

ARTICULUS I.

Quenam legis antiquæ, & novæ differentia?

SUMMARI A.

1. Quid sit antiquum Testamentum?
2. Quid novum?
3. Omnis causalitas gratiæ in quocunque statu pertinet ad novum Testamentum.
4. Legis Mosaicæ & Evangelicæ præcipua differentia.
5. Aliæ differentie accidentales.
6. Triplicia præcepta legis antiquæ.
7. Ceremonialia & judicialia erant figurativa.
8. Omnia præcepta moralia legis Veteris aliquo modo continebantur in Decalogo.
9. Quâ ratione moralia pertinuerint ad legem Veterem?
10. Quotuplicia fuerint præcepta ceremonialia?
11. Quotuplicia præcepta judicialia?

§. I.

Differentia antiqui & novi testamenti.

1. Quia lex antiqua etiam appellatur lex antiqui Testamenti, & lex nova novi Testamenti, videndum imprimis, quæ sit utriusque Testamenti

notio & distinctio. Igitur Testamentum Divinum, ut docet Illustris. Reding. q. 15. a. 3. n. 4. significat universam Divinam promissionem & pactum, quo humana communitas sub certis legibus & ritibus aggregatur: idque post eversum primum Testamentum annexum statui Innocentiæ, quo promissa fuit posteritati ex Adamo propagandæ justitiæ originalis, sub conditione observandi Divina mandata, præcipue de non comedendo fructu ex ligno scientiæ boni & mali, duplex è S. Script. nobis innotescit, Vetus, & Novum. Vetus est promissio de conferendis temporalibus bonis populo Israelitico, & de Christo ex ipsorum sanguine nascituro, sub conditione præscriptarum & promulgatarum per Moysen legum, caeremoniarum, & Sacrificiorum, quibus ipse Christus, & gratia per ipsum conferenda significabatur. Hoc vetus Testamentum jam sumpsit initium à temporibus Abrahami; ad ipsum quippe primitus facta fuit promissio, quod ejus posteris tribuenda esset terra Chanaan, & quod in ipsius semine, h. e. Christo ex ejus sanguine

guine nascituro, *benedicenda essent omnes gentes.* Ipse quoque primus legem circumcisionis accepit, per quam familia Abrahami ab aliis gentibus discriminata jam in unam quandam Ecclesiam consignabatur: perfectionem verò suam vetus Testamentum accepit primum, quando Moyses assumptum volumen legis, quod tunc dici ceptum *volumen fœderis, legit audiente populo; illisque spondentibus: Omnia qua locutus est Dominus faciemus, & erimus obedientes.* Ille verò sumptum victimarum sanguinem resperxit in populum: & ait: *Hic est sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiscum super cunctis sermonibus his.* Exod. 24.

2. Novi verò Testamenti nomine intelligitur Divina promissio, Christo DEO Homini facta de generis humani reconciliacione, gratia & gloria, tum ex opere operantis, tum ex opere operato hominibus conferenda, sub onerosa conditione mortis & passionis subeundæ, velut indicatur Il. 53. *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, &c.* Quod testamentum in morte Christi perfectum, & consummatum, virtualiter post lapsum Adami jam inchoatum fuit, juxta doctrinam Angel. Doct. 1. 2. q. 106. a. 1. ad 3. dicentis: *Nullus unquam habuit gratiam Spiritus S. nisi per fidem Christi explicitam, vel implicitam, per fidem autem Christi pertinet homo ad Novum Testamentum.* Unde quibuscunque fuit lex gratiæ indita, secundum hoc ad Novum Testamentum pertinebant.

3. Ex quibus cognosces, omnem causalitatem gratiæ sive in lege non scripta, sive Mosaica, maxime per sacramentum delevitum peccati originalis, pertinere ad novum Testamentum, cui soli annexa est promissio gratiæ: eamque potissimam esse inter utrumque Testamentum differentiam: quod vetus Testamentum contineret promissionem temporalium, umbram, & figuram gratiæ per Christum conferendæ; unde & dicitur Hebr. 7. *Nihil ad perfectum adduxit lex;* Novum verò ipsam exhibeat gratiam & veritatem, juxta illud Jo. 1. *Gratia & veritas per JESUM Christum facta est.*

4. Ipsa lex Mosaica, non quia à Moysè instituta, sed promulgata, ipso DEO auctore & dictante per Angelum, prout dicitur Act. 7. *Accepistis legem in dispositione Angelorum,* dicitur lex veteris Testamenti, lex fœderis, imò metonymicè pactum, non quia formaliter erat ipsa Divina promissio, sed quia erat conditio, cui adjuncta erat futurorum bonorum promissio, ut habetur Exod. 19. *Si audieritis vocem meam, & custodieris pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis gentibus; mea est enim omnis terra, &c.* Unde & Arca & Tabernaculum, in quo tabulæ legis asservatæ, dicta sunt arca & tabernaculum testimonii, vel fœderis. Cujus ea quoque est formalis & primaria differentia à lege nova Evangelica, quod sub ea ratione, quæ erat propria Veteris Testamenti præsertim in sacrificiis & sacramentis, quibus ille populus in unam Ecclesiam aggregabatur, nulla polleret efficaciam causativam gratiæ, sed eandem tantummodo figuraret; aut siquam concomitantè conferendam ex opere operantis significaret, illud ipsum non haberet formaliter & ex me-

ritis veteris testamenti, sed concomitantè & in virtute novi testamenti, ad quod pertinet meritum fidei, sine quo in nullo statum conferatur gratia.

Plures accidentales differentias si expositas, distulerunt præterea, quod lex antiqua solis Hebræis data, & per Moysen promulgata; lex nova à Christo toti mundo data & promulgata; illa partim bonorum temporalium pollicitatione, partim penarum comminatione ad sui obedientiam inducebat, ideoque ab Apostolo prædicator appellatur; lex nova verò trahit amorem, & consideratione æternorum bonorum. Illa præceptis tam ceremonialibus, quàm judicialibus figurabat Christum venturum, & gratiam novi testamenti; ista continet ipsam exercitam veritatem. Unde & Lex antiqua fuit antiquata post passionem Christi: Lex nova verò Evangelica durabit usque ad finem mundi.

§ II.

Quotuplicia præcepta Antiquæ Legis?

Triplicia erant præcepta antiquæ legis: moralia, ceremonialia, & judicialia, velut exprimitur Deut. 5. *Loquar tibi omnia mandata mea, & ceremonias, atque judicia.* Moralia sunt præcepta juris naturalis, decalogo comprehensa. Ceremonialia sunt præcepta, quibus populus Israëliticus specialiter dirigebatur ad cultum divinum; cujus materia fuit quadruplex: primò Sacramenta, ut circumcisio, agnus paschalis, &c. Secundò Sacrificia, ut holocaustum, sacrificium pro peccato. Tertio sacra, hoc est res pertinentes ad sacrificia, & cultum DEI, ut tabernaculum, templum, altare, sacra vasa, &c. Quarto peculiaris observantia, ut erant certa festa, jejunia, prohibitiones quorundam ciborum, &c. Judicialia sunt illa præcepta, quibus populus Israëliticus ordinabatur ad bonam tum æconomicam, tum politicam gubernationem.

Ex his tam ceremonialia, quàm judicialia præcepta erant figurativa: Omnia quippe in figura contingebant illis. 1. Cor. 10. cum hac tamen differentia, quod præcepta judicialia magis ex consequenti & accessoria DEI voluntate essent figurativa, cum principaliter essent ordinata ad rectam gubernationem Reipublicæ; ceremonialia verò licet in universali essent ordinata ad Deum cultum, protestationem internam fidei, evitacionem idololatriæ, &c. in particulari tamen essent ad mysticas significationes principaliter ordinata: quod enim tale determinatum animal, e. g. hircus, agnus, &c. ad sacrificium deputaretur non erat alia ratio, quàm figurativa, & significativa mysteriorum novi testamenti. Numerus istorum præceptorum fuit ingens: Guilielmus Parisiensis 613. enumerat apud Suar. Unde non immeritò Act. 15. lex antiqua vocatur *jugum importabile.*

Quæres primò. An omnia præcepta moralia veteris testamenti contenta fuerint intra Decalogum? Respondeo: omnia fuisse contenta vel formaliter, vel virtualiter; virtualiter, vel ut principia in conclusionibus; vel ut conclusiones in principiis. Sic præceptum de dilectione DEI

& proximi, tamen expressum non esset formaliter in Decalogo, tamen virtualiter in illo continetur, eò quòd omnis lex in DEI & proximi charitate fundetur. Unde D. Gregor. hom. 27. in Evang. *Præcepta Divina sunt quidem multa per diversitatem operis, sunt tamen unum in radice charitatis.* Alia verò præcepta moralia magis particularia, ut quæ spectant ad virtutem Religionis, temperantiæ, justitiæ &c. ideo virtualiter continentur in decalogo, quia sunt tanquam conclusiones in suis principiis & fructus in semine.

9. Quæres secundò. Quomodo præcepta moralia pertineant ad legem Veteris Testamenti, cum potius videantur pertinere ad legem naturæ? Respondeo cum Illustriss. Reding loc. cit. n. 8. distinguendum esse in ejusmodi præceptis diversum ordinem. Nam primò per illa homo ordinatur ad honestum naturale tanquam finem naturæ rationali quæ tali proprium, & sic pertinent ad legem naturalem humanis mentibus à DEO auctore impressam. Secundò potest per illa homo sub lumine fidei divinitus revelatæ ordinari ad finem supernaturalem ejusmodi præceptorum observantiâ meritorie consequendum: & sic pertinent ad novam legem gratiæ. Tertiò per illa ordinabatur populus ad Messiam venturum, ut nempe observantiâ ejusmodi præceptorum sub promissione temporalium bonorum, majori puritate disponeretur ad Christum ex se nasciturum: ut enim D. Th. hic q. 93. a. 4. ait, soli Judæorum populo legem dari debuisse, quòd, cum promissiones de Christo Judæorum Patribus factæ sint, decerneret, cum populum, ex quo Christus nasciturus erat, quoddam speciali sanctificatione pollere. Unde etiam Apostolus Rom. 3. docet, illi populo credita fuisse cetera DEI: & sub hac postrema consideratione præcepta moralia propria sunt veteri testamento.

Quæres tertio. Quotuplicia fuerint præcepta ceremonialia? Respondeo: Illa à D. Th. hic q. 101. & 102. congruè reduci ad quatuor genera, nimirum sacrificia, sacra, sacramenta, & observationes ceremoniales. Cujus numeri rationem dat S. D. cit. q. 101. a. 3. quòd præcepta ceremonialia præcipuè fuerint ordinata ad cultum Divinum: ipse porrò cultus Divinus principaliter consistebat in sacrificiis, de quo passim in libro Levitici: ipsa sacrificia & cultus Divinus ulterius exigebant certum locum, vasa, & instrumenta sacrificandi, quæ nomine sacrorum comprehenduntur: unde alterum genus præceptorum de sacris, h. e. tabernaculo, arca, altaribus, thuribus, &c. Secundò exigebant specialem ad DEI cultum, sacrumque ministerium deputationem, quòd pertinebant sacramenta, & inde tertium genus præceptorum; Ac denique certos ritus, & observantias legales, quibus veri DEI cultores ab aliis discernerentur, quòd pertinent præcepta ceremonialia de observationibus, quæ quartum genus præceptorum absolunt. Singulorum mysticas ac symbolicas significaciones exponit loc. cit. D. Th. & S. Script. Interpretes.

Quæres quartò. Quotuplicia fuerint præcepta judicialia? Respondeo cum eodem S. D. q. 104. a. 4. juxta quadruplicis ordinis distinctionem judicialia quoque præcepta in quatuor classes posse dispesci. Prima est eorum, quibus constituebatur certus ordo inter Principem, seu Magistratum & populum: secunda, quibus ipsi populares inter se; tertia, quibus populus ad extraneos; & quarta eorum, quibus domestici inter se, maritus & uxor, parentes & filii, dominus & servus ordinabantur. Prima classis continebat mutua officia Principis & subditorum; Altera officia civium, venditiones, emptiones, &c. Tertia officia versus extraneos, uti bella, suspensiones peregrinorum, &c. Quarta domesticam conversationem &c.

ARTICULUS II.

De abrogatione & cessatione legis antiquæ.

SUMMARI A.

1. Lex antiqua abrogata per Christum.
2. Quo sensu dicatur eterna?
3. Non fuit abrogata ante passionem.
4. Sed in ipsa morte Christi.
5. Quo sensu aliqua præcepta antiquæ legis dicantur mortua, vel mortifera?
6. Lex quoad omnia præcepta fuit inæqualiter mortua.
7. Ceremonialia quando cæperint esse mortifera?

§. I.

An & quando lex antiqua fuerit abrogata?

1. CONCLUSIO PRIMA. Lex antiqua fuit abrogata per Christum. Est certa Catholicorum contra Judæos, ex D. Th. q. 103. a. 3. & 104. a. 3.

Probatum primò veteris testamenti autoritate, ubi Jer. 31. DEUS promittit: *Faciam domui R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.*

Israël, & domui Jacob fœdus novum non secundum pactum, quod pepigi cum Patribus eorum, in die quâ apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra Ægypti. Præterea. Ablato & mutato sacerdotio legis antiquæ, non potuit illa salva consistere, siquidem præcepta ceremonialia majori ex parte referuntur ad sacrificia & sacerdotium antiquæ legis: sed fuit ablatum sacrificium & sacerdotium veteris legis, ut habetur apud Daniele m. c. 9. fuit etiam à Christo mutatum partim per sacrificium crucientum in Cruce, partim per incruentum in ultima cœna, ubi Christus se exhibuit Sacerdotem non juxta ritum & institutionem legis Mosaicæ, sed secundum ordinem Melchisedech, prout de ipso dicitur Ps. 109. *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.*

Probatum secundò autoritate novi testamenti; præterquam enim quòd hanc veritatem rotâ